Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XVI, številka 3, marec 2011, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4 Nepremičninski sejem MIPIM 2011

8 Nagrade s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

20 10 let zavoda Turizem Ljubljana

26 Preobrazba Rakove jelše

SVETOVNA PRESTOLNICA KNJIGE WORLD BOOK CAPITAL LJUBLJANA 2010

Vsebina

Prof. dr. Janez Bogataj: Doživljati in živeti mesto kot najvišji dar 2

Nepremičninski sejem MIPIM 2011 4

Vzpostavitev mestnega marketinga 5

Prof. Janez Koželj: Razstava Kongresni trg v 20. stoletju 6

Razpis za Župančičeve nagrade 7

Nagrajenci s področja varovanja pred naravnimi in drugimi nesrečami 8

Emi Vega: Pogovor s programskim direktorjem Svetovnega vrha knjige prof. dr. Andrejem Blatnikom 12

Ljubljanska resolucija o knjigi 13

Ljubljana v mednarodni mreži ICORN 14

Festival Fabula 2011 15

Tatjana Pristolič: Festival Pravljice danes v Trubarjevi hiši literature 16

Darja Korez Korenčan: Hornist Andrej Žust med Berlinskimi filharmoniki 16

Jasminka Poklečki Stošić, Iskra Karniš Vidovič: Razstava Antični Grki na Hrvaškem 17

Emi Vega: Prenovljeni vodnjak na Novem trgu 19

10 let zavoda Turizem Ljubljana 20

Branka Lovrečič: Preobrazba Rakove jelše 26

Žiga Černe: Aprilska rekreacija 29

Korak bliže do čistejše Ljubljanice 30

Vita Kontić: Odprta akademija CIVITAS ELAN 31

Dr. Brigita Jamnik: Kako trda je voda v Ljubljani 32

Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Tamare Stojanović 33

Četrtni razgledi 34

Ljubljanske novice 37

Okoljske meritve 39

Fotografiji na naslovnici:
Zgoraj: Pomlad v Tivoliju, foto: Stane Jeršič / arhiv Turizma Ljubljana
Spodaj: Prenovljeni vodnjak na Novem trgu, foto: Dunja Wedam
Na strani 2: Urška in Povodni mož na Prešernovem trgu, foto: Dunja Wedam
Na strani 3: Prof. dr. Janez Bogataj, foto: Staša Cafuta

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1. Zanj: župan Zoran Janković. Uredniški odbor: Mitja Meršol (predsednik), Tjaša Ficko, Vesna Kos –Bleiweis, mag. Anže Logar, Stanka Ritonja. Odgovorna urednica in lektorica: Nada Šumi, kontakt: 041/737 863, glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Avtorica logotipa: Petra Černe Oven, Studio ID, Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Set d.o.o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 119.000 izvodov. Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

Kolumna: Ljubljana v srcu 3

Doživljati in živeti mesto kot najvišji dar

»Mnogo in mnogovrstnih težav in nadlog je izkusil slovenski narod, oj, in jih bo še več; za tolažbo in povračilo v teh hudih časih pa mu je Bog dodelil Ljubljano.« Te besede o našem mestu je zapisal Ivan Cankar in z njimi dodal še eno mitsko razlago njegovega nastanka. Morda še najbolj značilno med vsemi drugimi, ker je njeno temeljno sporočilo v njeni stalni aktualnosti. Imeti, doživljati in živeti mesto kot najvišji dar, je nekaj podobnega, kot pogosto pravi župan Zoran Janković, da je Ljubljana najlepše mesto na svetu.

Vendar je treba lepoto stalno ustvarjati in predvsem zanjo skrbeti. Temu prizadevanju lahko sledimo (seveda ne vedno z enako vnemo) od leta 1905, ko je bila v Ljubljani, na pobudo takratnega župana Ivana Hribarja, ustanovljena Deželna zveza za pospeševanje tujskega prometa na Kranjskem. Še tri leta pred tem pomembnim dejanjem so nameravali Ljubljanski grad prodati tujcem, a so si premislili in ga začeli vključevati v takratno turistično ponudbo mesta. Istega leta kot Deželna zveza je bilo ustanovljeno tudi Olepševalno društvo v Rožni dolini. Toda zakaj? Ne zaradi turistov, ki so po letu 1905 začeli prihajati v Ljubljano v vedno večjem številu, ampak zato, da so si lastniki popotresnih stanovanjskih hiš v Rožni dolini začeli urejati lepšo podobo svojega nastajajočega naselja.

Prav ta podrobnost v zgodovinskem razvoju turističnega prizadevanja v Ljubljani je lahko največji nauk naši sodobnosti. Za koga pravzaprav se je v času Jankovićevega županovanja toliko stvari v mestu spremenilo, da lahko mestni zavod Turizem Ljubljana, ki praznuje desetletnico svojega obstoja, tako uspešno uvaja vrsto novih turističnih vsebin? Odgovor je popolnoma jasen in kratek: v prvi vrsti za nas, prebivalce Ljubljane, ki v mestu in z njim sooblikujemo njegove vsakdanjike in praznike. Že eden od ljubljanskih županov pred drugo svetovno vojno je zapisal, naj bo magistrat odprta knjiga. Knjiga, v katero se stekajo ideje, želje in predlogi prebivalcev mesta, da se lahko pozneje uresničijo in mesto živi po meri svojih prebivalcev.

To je odgovor na vprašanje, zakaj se vsi tuji turisti v našem glavnem mestu dobro počutijo. Še več: opisujejo ga z navdušenjem. Ne le tisti, ki se prvič sprehodijo po urejenem starem mestnem jedru, nad katerim bdi mestni arhitekt in podžupan prof. Janez Koželj, ampak vedno bolj pogosti stalni obiskovalci, ki jim zavod Turizem Ljubljana ponuja različne vsebine, namenjene predvsem vsem nam, prebivalcem mesta.

Ljubljana je v teh zadnjih desetih letih končno začela oblikovati svojo turistično vsebino na mestnih drugačnostih, posebnostih, torej na sestavinah in vsebinah, ki razlikujejo Ljubljano od drugih mest na svetovnem zemljevidu.

Splošno podobo in vsebino slovenskega turizma, za katerega je značilna neinovativnost, pomanjkanje idej in predvsem vabljivih turističnih produktov, pogosto rešujejo prav ponudba in vsebine Ljubljane. Ne le zaradi dediščine arhitekta Jožeta Plečnika in drugih ohranjenih primerov kulturne dediščine mesta, njene simbioze s sodobnimi vsebinami v javnih mestnih prostorih, ampak tudi zaradi palete uličnih dogodkov ter vrhunskih prireditev v kulturnih prostorih. Zelo jasno so začrtane smeri in sporočila Ljubljane, kadar se (turistično) predstavlja v svetu. Ne s številčno obsežnimi delegacijami, kar je še vedno lastnost ponekod v Sloveniji, ampak s premišljenim nastopom, z izbranimi vsebinami in primernim znanjem turističnih predstavnikov, ki odgovorijo na vsako vprašanje in spregovorijo o svojem mestu tako, da vzbudijo zanimanje in želje, da bi ga obiskali.

Svoje mesto predstavljamo navsezadnje tudi prebivalci Ljubljane, zlasti kadar nas naše strokovne ali zasebne poti vodijo po svetu. Ker nam je mesto blizu in je naše, smo vsi lahko njegovi najboljši glasniki.

Prof. dr. Janez Bogataj

Varovanje okolja 32

Kako trda je voda v Ljubljani?

Dr. Brigita Jamnik, JP Vo-Ka

Pitna voda v Ljubljani je srednje trda do trda.

Med najpogostejša vprašanja, ki jih na e-naslov JP Vodovod-Kanalizacija (voka@vo-ka.si) naslavljajo naši uporabniki, ne sodijo vprašanja o tem, kakšno vodo pijemo, ali je pitna voda skladna z določbami zakonodaje in ali so morebiti v pitni vodi vsebovane snovi, ki bi lahko povzročile tveganje za zdravje, ampak je na prvem mestu vprašanje, kako trda je voda v Ljubljani. Vprašanje postane aktualno, ko po nakupu pralnih in pomivalnih strojev iz navodil razberemo, da je količina pralnega sredstva, ki ga potrebujemo, odvisna od trdote vode. Skrbi nas, ali bo vodni kamen pomembno skrajšal življenjsko dobo našega novega aparata. Poleg tega nas na to, da je voda trda, vsakodnevno opozarjajo madeži vodnega kamna v kopalnici. Ko pa na tržišču po bežnem pregledu zasledimo številne rešitve za zmanjšanje trdote vode, začnemo resno razmišljati, da bi se rešitve poslužili tudi sami. Ali je to res potrebno?

Kaj povzroča trdoto vode?

Trdota vode je naravna lastnost pitne vode. Povzročajo jo raztopljene mineralne snovi, ki vodi dajejo okus, predvsem kalcijevi in magnezijevi hidrogenkarbonati iz apnenca in dolomita ter kalcijev sulfat (sadra), ki jih voda raztaplja na poti do vodnih zajetij. Če bi kot upravljavci vodovodnega sistema uporabljali podobne tržne prijeme kot ponudniki embaliranih vod, bi se sklicevali prav na lastnosti, ki povzročajo trdoto vode. Pitno vodo v Ljubljani bi tržili nekako takole: Sestava pitne vode v Ljubljani je za človekov organizem zelo ugodna, saj vsebuje sorazmerno veliko kalcija in magnezija. Nato pa bi nadaljevali, kako pomembna sta kalcij in magnezij za zdravo rast in ohranjanje zdravih kosti in kako magnezij blagodejno vpliva na prebavo. Žal si takšnih tržnih prijemov ne moremo dovoliti, a dejstvo je, da je sestava ljubljanske pitne vode zelo podobna sestavi najbolj cenjenih mineralnih vod na slovenskem tržišču.

Trdoto vode torej povzročajo kalcijeve in magnezijeve soli v vodi, preostali dvo- in večvalentni ioni, ki bi prispevali k trdoti vode, so v večini primerov vsebovani v zanemarljivih koncentracijah. Skupna trdota pomeni vsoto karbonatne in nekarbonatne trdote. Kot karbonatno trdoto označujemo vsebnost kalcijevih in magnezijevih ionov, ki tvorijo hidrogenkarbonate. Nekarbonatno trdoto predstavljajo ioni kalcija in magnezija, ki tvorijo kloride, sulfate in nitrate - soli obeh omenjenih ionov torej, ki so v vodi poleg hidrogenkarbonatov še vsebovane. In če si dovolimo še nekoliko tržnih prijemov: Pitna voda v Ljubljani spada med hidrogenkarbonatne vode, v vodi prevladujejo za človeka nujni minerali (kalcij in magnezij), koncentracije preostalih, manj želenih, pa so nizke.

Z vidika uporabe vode za pitje in pripravo hrane je torej vsebnost mineralnih snovi v vodi ugodna.

Zakaj se iz vode izloča vodni kamen?

Vsebnost mineralnih snovi pa je manj ugodna z nekaterih drugih vidikov. Na površine v kopalnici, grelne površine in na stene cevovodov se zaradi slabe topnosti kalcijevega in magnezijevega karbonata nalaga vodni kamen, imenovan tudi kotlovec: soli se izločijo in nastanejo usedline.

Ali je voda v Ljubljani trda?

Pitna voda v Ljubljani je srednje trda do trda, kar je običajno za pitno vodo. Uporabniki so oskrbovani iz različnih vodarn, na nekatera območja mesta pa v odvisnosti od črpalnega režima doteka voda iz več vodarn hkrati. Trdota pitne vode v Ljubljani se zato lahko spreminja. Enotna trdotna lestvica v svetu ni definirana, v slovenskem prostoru pa smo se doslej pogosto posluževali nemške trdotne lestvice. Z namenom, da bi bila lestvica trdote vode mednarodno primerljiva, so v Nemčiji že v letu 2007 uvedli spremenjeno lestvico, odpravili nemške trdotne stopinje in kot enoto za razvrščanje v razrede uvedi koncentracijo kalcijevega karbonata v milimolih na liter.

Koliko pralnega sredstva potrebujemo?

V Ljubljani uporabljamo količine pralnih sredstev, ki jih proizvajalec predlaga za srednje trdo do trdo vodo. Trda voda povečuje porabo pralnih sredstev, zato le-ta vsebujejo snovi, ki oborijo kalcijeve in magnezijeve ione. Pri doziranju si pomagamo z napotki na embalaži pralnega sredstva. Uporabimo najmanjšo količino pralnega sredstva, ki jo proizvajalec priporoča za določeno območje trdote. S tem prihranimo nekaj denarja, izognemo pa se tudi čezmernemu obremenjevanju okolja.

Uporaba naprav za pripravo vode v gospodinjstvih

Izločanje vodnega kamna v industrijskih procesih, kjer pojav povzroča višje obratovalne stroške, izgubo energije in okvaro naprav, pa tudi v toplovodnih napeljavah večstanovanjskih stavb ali javnih objektov je problem, ki je sprožil številne uspešne tehnološke rešitve. Odločitev, ali se bomo teh rešitev posluževali tudi v gospodinjstvih, pa od nas zahteva temeljit premislek o razlogih za zmanjševanje trdote vode in posledicah vgradnje naprav. Sprememba kemičnih lastnosti pitne vode, ki je skladna z določbami zakonodajnih predpisov, ni zaželena. Zmanjševanje trdote vode lahko omili vizualno neprijetno pojavljanje belih oborin v kopalnici, zmanjšuje porabo pralnih sredstev in deloma vpliva na življenjsko dobo gospodinjskih aparatov, ki uporabljajo vodo, a vprašanje, ali do take mere, da bi bila vgradnja racionalna, ostaja odprto.

Mnenje upravljavca vodovodnega sistema o uporabi naprav za pripravo vode, tudi za zmanjševanje trdote vode, je negativno. V primeru, da se uporabniki odločite za to, pa razmislite o pravih razlogih za vgradnjo naprav, kajti različni razlogi zahtevajo različne naprave. Od ponudnika zahtevajte dokazilo, da material v stiku z vodo ne povzroča sledi organskih spojin v pitni vodi, ki bi lahko povzročile dodatna tveganja za zdravje, in predvsem po vgradnji naprave nanjo ne pozabite. Opustitev vzdrževanja hišnega omrežja je namreč v Ljubljani najpogostejši vzrok neskladnosti pitne vode.

Razdelitev v preteklosti		
Lestvica	°N	konc. $CaC0_3$ v mmol/L
Mehka	>7	< 1,3
Srednje trda	7-14	1,3 – 2,5
Trda	14-21	2,5 – 3,8
Zelo trda	>21	> 3,8

Sedanja razdelitev	
Lestvica	konc. $CaC0_3$ v mmol/L
Mehka	< 1,5
Srednje trda	1,5 – 2,5
Trda	> 2,5
	–